

El temps que corre

Holodomor



Joan F. Mira

El passat dissabte 25 de novembre, a Ucraïna es commemorà oficialment la gran fam que va assolar el país en 1932 i 1933. Exactament l'"extermini per la fam", *Holodomor* en ucraïnès, l'anihilament planificat, buscat, metòdic i inconcebiblement cruel d'una quantitat de milions de persones, especialment a les regions de Kharkiv i de Dniepropetrovsk, un dels crims més horribles del leninisme-estalinisme, un crim perpetrat a consciència, i oblidat o ignorat a "Occident" amb una ben profunda inconsciència. Pareix que enguany, més que altres anys, el record d'aquell horror inimaginable ha estat rodejat de gran polèmica: el president Lúixtchenko ha proposat un projecte de llei pel qual seria delictes negar el caràcter de genocidi d'aquell crim. El partit de Víktor Ianukovitx, que en gran part representa els russos que acudiren a instal·lar-se a Ucraïna per omplir el "buit demogràfic", evidentment no hi està d'acord. I el ministre d'Afers Exteriors de Rússia ja ha declarat a Kíev que aquella fam no va ser en absolut cap genocidi. Certament, jo no sóc partidari de legislar què és i què no és genocidi, ni d'enviar ningú a la presó per negar que aquest o aquell crim massiu haja de rebre aquest nom. Però a Ucraïna, el genocidi brutal va existir. Més dur i horrible que el dels armenis, gairebé tan massiu com l'holocaust jueu. Tan repugnant i tan inhumà que resulta difícil d'imaginar com arribà a ser possible. I no és gens fàcil d'entendre el silenci, també massiu, que aquells fets han patit durant més de mig segle. O sí que és fàcil, si tenim en compte que alguns historiadors, fidels a la ideologia comunista que ha dominat tants anys el pensament "occidental", discuteixen encara la realitat del crim monstruós. Com ara una historiadora francesa, Annie Lacroix-Riz, que continua afirmant que tot això "és una operació de propaganda", i qualifica els fets com "una situació d'escassetat greu, que va conduir a un reforçament estricte del racionament". Tan estricte com als camps de concentració nazis, degué ser, atesos els resultats. La manipulació i la propaganda han existit, en efecte, però només per negar l'horror. Com el polític Edouard Herriot, president del partit radical, que viatjà per aquells anys a la Unió Soviètica, en un viatge a l'estil dels que Potiomkin organitzava a Caterina la Gran, i en va tornar afirmant que als camps d'Ucraïna regnava la més gran prosperitat.

Però la gran fam va existir, i els milions de víctimes també. La mortaldat va ser el resultat directe de les requisites massives d'aliments, un saqueig exhaustiu i metòdic de les poblacions rurals organitzat a partir de l'estiu de 1932. El saqueig oficial afectà sobretot les regions més hostils a la col·lectivització, i allà on era més fort el nacionalisme ucraïnès. Les víctimes tenien prohibit eixir del perímetre on els queviures havien estat confiscats, i així la mort per inanició era segura i conscientment buscada. Mentrestant, la Unió Soviètica exportava milions de tones de cereals. Segons

l'historiador Stéphane Courtois, "aquesta fam premeditada, organitzada, sistematitzada era destinada a eliminar la part més dinàmica de la pagesia. D'això se'n diu genocidi de classe". Nacional i de classe, per ser del tot exactes. Devia ser un mètode eficaç per consolidar l'"internacionalisme proletari", per la "construcció del socialisme", i altres objectius igualment lluminosos en el camí de la felicitat universal. Per a Yves Ternon (*Guerres et génocides au XXè siècle*), "els historiadors miren de contenir la definició de genocidi, però, fins i tot seguint criteris restrictius, la mort per fam deliberada de cinc milions de persones és sense cap dubte un genocidi". Cinc milions és la xifra mínima que accepten els experts més solvents. Potser en van ser molts més. Però, de tot aquell horror, qui se'n recorda? A l'Europa Occidental, a Espanya, a casa nostra, qui ha tingut un pensament per aquells milions de pagesos d'Ucraïna obligats a morir lentament de fam als seus mateixos pobles? Jo tanque els ulls, imagine com degué ser aquell *holodomor*, i l'horror i la ira m'omplen a parts iguals el cor.

"Els historiadors miren de contenir la definició de genocidi, però, fins i tot seguint criteris restrictius, la mort per fam deliberada de cinc milions de persones és sense cap dubte un genocidi. Cinc milions és la xifra mínima que accepten els experts més solvents. Potser en van ser molts més. Però, de tot aquell horror, qui se'n recorda?"